

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

УДК 159.9

Серпар К. Б.

студент спеціальності 053 Психологія, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), serparika@gmail.com

Олексюк О. М.

доцент кафедри української мови та літератури та методики навчання, Філологічний факультет Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), olesyaoleksyuk1@gmail.com

ІМІДЖ ПСИХОЛОГА ЯК ЧИННИК УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Розглянуто імідж психолога як важливий чинник професійної самореалізації. Підкреслено, що імідж охоплює як зовнішні атрибути, так і внутрішні цінності, формуючи довіру клієнтів та впливаючи на конкурентоспроможність фахівця. Наголошено, що формування позитивного іміджу є динамічним процесом, який розпочинається в період навчання та триває протягом усієї професійної діяльності психолога.

Ключові слова: імідж психолога, професійна самореалізація, довіра, комунікація, автентичність.

Постановка проблеми. Проблема професійного іміджу психолога залишається однією з найактуальніших у сучасному науковому дискурсі, адже від того, як сприймається фахівець, залежить рівень довіри до його роботи та ширші можливості для реалізації в суспільстві. У час, коли психологічна допомога поступово стає важливою складовою життя кожної людини, імідж постає не просто зовнішнім відображенням особистості, а своєрідним містком між внутрішньою компетентністю спеціаліста та очікуваннями клієнта.

Мета дослідження: проаналізувати сутність та структурні компоненти іміджу психолога, з'ясувати його роль у формуванні довіри клієнтів і визначити значення позитивного професійного образу як чинника успішної самореалізації фахівця у сучасному соціокультурному середовищі.

Методи дослідження. Використано аналіз і узагальнення наукових джерел із проблеми професійного іміджу психолога, порівняльний метод для виявлення особливостей трактування поняття «імідж» у сучасних дослідженнях, системно-структурний підхід, що дозволив розглянути імідж як багатовимірне утворення, яке поєднує зовнішні та внутрішні характеристики особистості фахівця.

Для емпіричної перевірки було застосовано анкетування та напівструктуроване інтерв'ю, що дали можливість отримати кількісні та якісні дані щодо уявлень практичних психологів різного віку, стажу та професійного спрямування про значення іміджу для їхньої самореалізації.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає І. Васильєва, саме в період навчання формується первинне уявлення майбутнього фахівця про значення іміджу в професійній діяльності, і цей процес часто впливає на подальші кар'єрні перспективи [1, с. 245]. Молоді психологи поступово усвідомлюють, що успіх у професії залежить не тільки від академічних знань чи практичних навичок, а й від того, як вони презентують себе як особистості.

Імідж можна розглядати як комплексне утворення, що поєднує етичні, комунікативні та особистісні

характеристики. На думку М. Мазоренко, психологічні складові іміджу є ключовими у взаємодії між спеціалістом і клієнтом, адже саме вони дозволяють встановити атмосферу довіри, яка є базовою умовою будь-якої психокорекційної чи консультативної роботи [2, с. 185]. Клієнт, звертаючись по допомогу, очікує не тільки компетентності, але й людяності – тієї непідробної щирості, що дозволяє відкривати власні переживання.

Варто підкреслити, що імідж психолога завжди є багатовимірним. З одного боку, це зовнішня складова: манера спілкування, стиль поведінки, невербальні сигнали, що підсилюють відчуття безпеки й професіоналізму. З іншого боку – внутрішня, яка включає моральні переконання, цінності, здатність до емпатії. Як підкреслює Н. Процько, саме інтеграція цих вимірів визначає, чи буде клієнт сприймати психолога як авторитетну та надійну особу [3, с. 29].

Дослідження показують, що імідж психолога нерозривно пов'язаний із його професійною самореалізацією. Якщо фахівець відчуває гармонію між власними особистісними якостями та зовнішнім образом, його діяльність набуває більшої ефективності. Це відображається не лише в успіхах із клієнтами, а й у внутрішньому відчутті професійної гідності. Уміння поєднувати автентичність і професійні стандарти стає своєрідним ресурсом для уникнення емоційного вигорання та збереження мотивації до роботи [2].

У сучасному інформаційному середовищі імідж психолога значною мірою формується через публічний простір. Саме тому важливим завданням для молодих фахівців стає створення власного професійного бренду, що поєднує вимоги етики та індивідуальний стиль. Усвідомлене ставлення до формування іміджу, на думку І. Васильєвої [1], розпочинається ще в студентські роки й згодом визначає траєкторію професійного розвитку.

Для наочного представлення ключових аспектів публічного образу та їхнього значення для самореалізації психолога пропонуємо узагальнену таблицю.

Публічний образ і професійний бренд психолога в умовах сучасного суспільства

Аспект	Характеристика	Значення для професійної реалізації
Публічний образ у медіа просторі	Представлення психолога у соціальних мережах, публічних виступах, медіаінтерв'ю	Формує перше враження, визначає рівень довіри та впізнаваності
Особистий бренд	Поєднання професійної етики та індивідуального стилю у самопрезентації	Підвищує конкурентоспроможність, дозволяє вибудовувати стратегію професійного зростання
Усвідомлене ставлення до іміджу (за І. Васильєвою [1])	Формується ще під час навчання у студентські роки	Сприяє довгостроковій стратегії розвитку та стійкому професійному авторитету
Внутрішня робота над собою	Розвиток особистісних якостей, етичних переконань, здатності до автентичності	Гарантує гармонію між внутрішнім світом та зовнішнім образом, забезпечує довіру клієнтів

Важливо також пам'ятати, що імідж психолога не є статичним, він формується й змінюється у процесі професійного життя. Досвід, практична діяльність, зустрічі з різними клієнтами збагачують внутрішній світ спеціаліста і водночас коригують його образ у сприйнятті суспільства. Як підкреслює Н. Процько, позитивне враження від першої зустрічі здатне визначити подальші взаємини між клієнтом і психологом [3, с. 30]. Це означає, що кожна нова ситуація комунікації є можливістю для підтвердження чи оновлення власного професійного образу.

З метою виявлення практичних аспектів формування професійного іміджу психолога було проведено емпіричне дослідження, в якому взяли участь 25 респондентів: практичні психологи різного віку, стажу роботи та напрямів професійної діяльності (освітня, клінічна, організаційна психологія). Вибірка була сформована за принципом різноманітності, що дало можливість простежити як загальні тенденції, так і відмінності у сприйнятті значущості іміджу для професійної самореалізації.

Отримані результати дозволили виявити низку важливих закономірностей. Психологи незалежно від стажу підкреслювали, що позитивний імідж формується не лише через зовнішню презентацію, але й через автентичність, етичність і професійну компетентність. Молодші фахівці акцентували увагу на ролі медіапростору та соціальних мереж, тоді як більш досвідчені відзначали значення особистої репутації й тривалої професійної практики.

Узагальнення результатів дозволило сформулювати низку практичних порад, які можуть бути корисними як для початківців, так і для досвідчених спеціалістів у процесі формування позитивного професійного іміджу:

1. *Поєднувати автентичність і професійність.* Імідж не варто зводити лише до зовнішніх атрибутів – він має відображати внутрішні цінності, етичність та щирість фахівця. Клієнти найбільше довіряють тим, хто зберігає природність у спілкуванні.
2. *Розвивати комунікативну культуру.* Важливим чинником іміджу є вміння підтримувати діалог, уважно слухати й чітко висловлювати думки. Вербальна та невербальна гармонія формує атмосферу безпеки й довіри.
3. *Будувати репутацію послідовно.* Старші фахівці наголошують, що позитивний імідж формується роками через стабільність, надійність і відповідальність у роботі. Кожна зустріч із клієнтом – це внесок у професійний авторитет.

4. *Використовувати медіапростір відповідально.* Молоді психологи відзначають значення соціальних мереж та публічних платформ для популяризації своєї діяльності. Проте важливо дотримуватися етичних норм і професійного тону навіть у неформальному онлайн-середовищі.
5. *Підтримувати особистісний розвиток.* Імідж ґрунтується не лише на знаннях, а й на внутрішній гармонії. Самоосвіта, робота над емоційною стабільністю й розвиток емпатії зміцнюють цілісність образу фахівця.
6. *Враховувати культурно-соціальний контекст.* Імідж має бути релевантним очікуванням суспільства, проте не йти всупереч власній ідентичності. Це допомагає досягати балансу між вимогами професії та індивідуальністю психолога.
7. *Запобігати професійному вигоранню.* Позитивний імідж легше підтримувати тоді, коли збережено внутрішню мотивацію до роботи. Тому важливо поєднувати професійні навантаження з особистим відновленням і турботою про власне психічне здоров'я.

Отже, імідж психолога виступає не лише засобом зовнішньої презентації, але й глибинним чинником професійної реалізації. Він забезпечує поєднання внутрішніх переконань та цінностей із суспільними очікуваннями, відкриває можливості для успішного розвитку й сприяє зміцненню довіри до психологічної науки загалом. Тож формування позитивного іміджу слід розглядати як невід'ємну складову підготовки майбутніх фахівців і важливу умову їхньої самореалізації.

Література

1. Васильєва І. В., Кулешова О. В. Особливості іміджу професії у майбутніх психологів. *Perspective of science and practice*. Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference. Amsterdam, Netherlands 2021. Р. 244–248. URL: <https://eu-conf.com> (дата звернення 01.10.2025)
2. Мазоренко М. О. Психологічні складові іміджу сучасного фахівця. *Вісник Національного університету оборони України*, 2012. № 4 (29). С. 184–187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaou_2012_4_39 (дата звернення: 01.10.2025).
3. Процько Н. В. Роль іміджу у сприйнятті практичного психолога. URL: http://ecopsy.com.ua/data/zbirki/2009_20_2/sb20_ch2_29.pdf (дата звернення: 01.10.2025).
4. Слюсаренко М. І. Імідж психолога як фактор успішної професійної діяльності. *Імідж сучасного педагога*. 2021. № 1. С. 26–30. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/12510> (дата звернення: 01.10.2025).

Seppar K. B., Student of the Specialty 053 Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), sepparixa@gmail.com

Oleksyuk O. M., Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature and Teaching Method, Faculty of Philology of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), olesyaoleksyuk1@gmail.com

THE IMAGE OF A PSYCHOLOGIST AS A FACTOR OF SUCCESSFUL PROFESSIONAL SELF-REALIZATION

The image of a psychologist is considered as an important factor in their professional self-realization. It is emphasized that the image encompasses both external attributes and internal values, shaping clients' trust and influencing the specialist's competitiveness. It is noted that the formation of a positive image is a dynamic process that begins during the training period and continues throughout the entire professional activity of the psychologist.

Keywords: psychologist's image, professional self-realization, trust, communication, authenticity.

УДК 373.5:159.922

Ткаченко О.

студентка спеціальності 053 Психологія, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), lenat9000@gmail.com

ПРОЯВИ БУЛІНГУ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто основні форми прояву булінгу в закладах середньої освіти та психологічні чинники, що сприяють його виникненню. Визначено, що поширеними формами насильства серед учнів є фізичний, вербальний, психологічний та кібербулінг. Показано вплив сімейного виховання, низького рівня емпатії й дефіциту профілактичної роботи у школах на розвиток агресивної поведінки підлітків. Запропоновано напрями профілактики, що ґрунтуються на співпраці педагогів, батьків і психологів, а також на формуванні культури взаємоповаги у шкільному середовищі.

Ключові слова: булінг, агресія, підліток, школа, профілактика.

Проблема булінгу у сучасних закладах середньої освіти є однією з найгостріших соціально-психологічних тем. Вона безпосередньо впливає на розвиток особистості учня, його самооцінку, навчальну мотивацію та психологічне самопочуття. У шкільному середовищі булінг розглядається як систематичне приниження, образи, насильство чи виключення дитини з колективу. Такі дії часто призводять до емоційних розладів, тривожності, депресії, а в окремих випадках – до соціальної ізоляції або агресивної поведінки у відповідь [1].

Науковці (Д. Ольвеус, І. Кон, О. Безпалько, Н. Лейтон) зазначають, що булінг формується під впливом комплексу чинників – особистісних, сімейних і соціальних. Серед найпоширеніших причин виділяють потребу підлітків у самоствердженні, прагнення до домінування, низький рівень емпатії та відсутність навичок конструктивної комунікації [2; 3]. Часто діти, які самі зазнають насильства вдома або спостерігають агресію в сім'ї, переносять ці моделі у шкільне середовище.

Булінг може проявлятися у різних формах:

- фізичний (побиття, штовхання, псування речей);
- вербальний (образи, погрози, насмішки);
- психологічний (ізоляція, ігнорування, поширення чуток);
- кібербулінгу, який відбувається через соціальні мережі або месенджери.

Особливу небезпеку становить кібербулінг, адже агресія в інтернеті часто залишається безкарною, а жертва не має можливості уникнути контакту з кривдником [4].

У шкільному середовищі жертвами булінгу зазвичай стають діти з особливими освітніми по-

требами, замкнуті, емоційно чутливі або ті, хто має індивідуальні відмінності (зовнішність, мова, соціальний статус). Агресори, навпаки, прагнуть домінувати, часто мають низький рівень емпатії, але високу потребу у визнанні та контролі над іншими. Це свідчить про внутрішню невпевненість і психологічну незрілість.

Профілактика булінгу повинна здійснюватися комплексно. Вона має включати роботу з учнями, педагогами та батьками. Шкільний психолог відіграє ключову роль у формуванні безпечного освітнього простору, проводить тренінги з розвитку емоційного інтелекту, емпатії, навичок ненасильницької комунікації. Важливим напрямом профілактики є створення у школі культури взаємоповаги, довіри та підтримки, коли учні не бояться звертатися по допомогу [5].

Отже, булінг у школі – це не лише індивідуальна проблема окремих дітей, а соціальне явище, яке відображає стан психологічного клімату колективу. Його подолання можливе лише за умови активної співпраці всіх учасників освітнього процесу: учнів, педагогів, психологів і батьків. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку ефективних програм профілактики та психологічного супроводу учнів, які стали жертвами або свідками булінгу.

Джерела та література

1. Безпалько О. В. Психологічна профілактика насильства серед підлітків. Київ: Либідь, 2019. 216 с.
2. Olweus D. Bullying at School: What We Know and What We Can Do. Oxford: Blackwell Publishing, 1993. 140 p.
3. Лейтон Н. Кібербулінг як нова форма агресивної поведінки серед підлітків. *Психологія і суспільство*, 2020. № 3. С. 45–52.

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	4
<i>Бережник О. В., Коренева Ю. П.</i> Емоційна грамотність як чинник збереження психологічного здоров'я студентської молоді в умовах соціальної нестабільності.....	6
<i>Білокамінська Л. А., Чугуєва І. Є.</i> Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінок.....	8
<i>Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П.</i> Особливості адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	10
<i>Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С.</i> Захисні механізми психіки в умовах стресових ситуацій.....	12
<i>Заїка Г. О., Олексюк О. М.</i> Соціально-психологічна робота з жінками, які стали жертвами домашнього насильства.....	14
<i>Карсканова С. В., Прийма О. М.</i> Особливості сепарації підлітків з особливими освітніми потребами.....	16
<i>Карсканова С. В., Ніязов Р. В.</i> Вибір стратегій поведінки особистості при внутрішньоособистому конфлікті.....	18
<i>Кравчук О. Ю.</i> Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: концепції, виклики та траєкторії розвитку	21
<i>Кравчук О. Ю.</i> Штучний інтелект як інструмент підтримки практики психологів у роботі з інклюзивними учнями.....	23
<i>Кравчук О. Ю., Новікова Г.</i> Інклюзивні підходи до психосоціальної підтримки підлітків: адаптація до різних потреб та контекстів	25
<i>Кравчук О. Ю., Райковська В. М.</i> Профорієнтація дітей з особливими потребами: міжгалузевий підхід, індивідуальна підтримка та інклюзивні траєкторії розвитку.....	27
<i>Кравчук О. Ю., Ускова О. М.</i> Моніторинг розвитку соціальних навичок за допомогою ШІ: приватність, етика та інтерпретація результатів	29
<i>Кравчук О. Ю., Христиановська Л. А.</i> Роль сім'ї та партнерського оточення в процесі психологічної реабілітації жінок	31
<i>Курчатова А. В.</i> Теоретико-методологічні підходи розкриття механізмів реалізації супервізії в інклюзивній освіті.....	33
<i>Ларченко І. В., Богданова О. В.</i> Інноваційні тенденції та впровадження технологій штучного інтелекту у вищій освіті.....	35

Ларченко І. В., Іщенко О. А.	Модераційний ефект емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах стресогенності.....	38
Ларченко І. В., Іщенко Я. П.	Взаємозалежність когнітивних та емоційних процесів у стані довготривалого стресу в осіб, що мешкають у прифронтових зонах.....	40
Литвиненко І. С.	Послуга раннього втручання – перша сходинка інклюзії.....	43
Литвиненко І. С., Гончарова О. О.	Емоційне вигорання працівників гуманітарної сфери та представників допомагаючих професій в контексті ургентного реагування	44
Литвиненко І. С., Джигота Е. В.	Деякі аспекти психологічної допомоги військовим після повернення з зони бойових дій засобами арттерапії.....	47
Литвиненко І. С., Малюжеко М. В.	Формування пізнавальної мотивації у дітей молодшого шкільного віку	49
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Вплив соціальних мереж на формування ціннісно-сислової сфери особистості.....	51
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Соціальні мережі як середовище конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів.....	53
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Особливості ментального здоров'я жінки у перинатальний період	55
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Психологічні особливості адаптації до вагітності та подолання ознак посттравматичного стресового розладу, отриманого внаслідок пережитих психотравмуючих ситуацій.....	57
Михальченко Н. В.	Складові готовності майбутніх вчителів початкових класів до розвитку рефлексії учнів в умовах інклюзивного навчання	60
Михальченко Н. В., Криницька О. О.	Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу	63
Михальченко Н. В., Михальченко І. В.	Симптоми професійного вигорання педагогів та фахівців	65
Мірзоян К. О.	Взаємозв'язок самооцінки та рівня самоактуалізації у творчих особистостей.....	68
Мочалова О. В.	Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку.....	69
Олексюк О. М., Корнієнко В. А.	Особливості проявів ПТСР у військових і шляхи запобігання.....	71
Прасол Д. В.	Характер і причини визначення інвалідності серед осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіти за умови інклюзивного навчання.....	73
Сінченко В. М., Коренева Ю. П.	Майндфулнес-практики як засіб збереження психоемоційної стійкості у волонтерській діяльності в умовах воєнного часу	75
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Вплив професійного іміджу на ефективність консультативної діяльності психолога	77
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Імідж психолога як чинник успішної професійної реалізації	79

Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти.....	81
Тур О. В.	Управління інклюзією у закладах вищої освіти: стратегії формування інклюзивної культури та їх вплив на результативність закладу освіти.....	82
Чугуєва І. Є., Мачечук Н. В.	Психологічні чинники соціальної реінтеграції учасників бойових дій	84
Яблонський А. І., Савицький О. В.	Теоретичні підходи до вивчення бойового стресу у військовослужбовців.....	86

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бєляков Д.	Імператорський Новоросійський університет – метеорологічна перлина Північного Причорномор'я.....	89
Галєєва М.	Психологічна допомога сім'ям загиблих воїнів.....	91
Гей С. П.	Грецькі топоніми Північного Причорномор'я: історико-лінгвістичний аспект	92
Гранченко М. В., Хрящевська Л. М.	Відкриття перших закладів освіти в Одесі (1794–1830-ті рр.)	95
Коваль Г. П., Ляшенко І. О.	Висвітлення моментів життя караїмів Одеси на сторінках газети «Одесские Новости» в кінці XIX – на початку XX ст.	96
Костирко Т. М.	Штучний інтелект як інструмент збереження культурної спадщини університетів.....	97
Нефьодов Д.	Освітнє та громадське значення історичного краєзнавства в сучасних вітчизняних закладах освіти	99
Рижева Н., Довбня В.	Пам'яткоохоронна діяльність на території Миколаївської області (2000–2019 рр.).....	101
Рижева Н., Михайлов М.	Культурні взаємовпливи у декоративному оздобленні піхов мечів Київської Русі	102
Семешин Е.	До біографії Валерії Містюк: Уродженка Миколаєва в історії радянської психології.....	104
Сергієва Ю. С., Матвієнко Л. В.	Експерименти на Засільському цукровому заводі: історичний екскурс.....	105
Тернович Б. П.	Голокост на Миколаївщині.....	106
Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти: теоретичний аналіз	107
Філенко А., Нефьодов Д.	Західна історіографія господарської реформи у СРСР 1965 р.	108
Фьольдварі Шандор.	Український газ під Чорним морем і перспективи турецьких інвестицій	111
Шевченко А.	Становлення землеробства у Буджаку на початку XIX ст.	112
Шевчук В.	Український націонал-комунізм 1918–1921 рр.: історіографічний та джерелознавчий аналіз	114

ДИЗАЙН

Данильченко Н. В., Гавловська Д. А.	Сучасні концепції в проектуванні дизайну плавучих будинків	116
Матійко Н. О., Бєлосвіт Я. О.	Управління дизайном в епоху цифрових технологій: синергія комп'ютерної графіки та креативних процесів.....	118
Матійко О. В., Обухова В. О.	Сучасні текстильні матеріали в інтер'єрних макетах: імітація оббивки і декоративних елементів.....	119
Портнов Д., Атанова Є.	Значення академічного рисунка у формуванні конструктивного мислення майбутніх дизайнерів.....	121

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Формат 60×84¹/8. Ум. друк. арк. 18,1. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.